

Trst - Gorica naša je pravica!

Svet zunanjih ministrov v Parizu se je razšel. Glavno vprašanje razmejitve med Jugoslavijo in Italijo in vprašanje Trsta in Gorice je ostalo nerešeno. Zadeva se bo reševala potem namestnikov zunanjih ministrov, ki bodo nadaljevali s pripravljanjem predlogov za prihodnji sestanek Sveta zunanjih ministrov, ki bo sklican za 15. junij t. l. Med drugim je sovjetski zunanji minister izjavil, da je pripravljen sprejeti rok 1. ali 15. julija t. l. za sklicanje mirovne konference, le pod tem pogojem, da bi pred tem Svet zunanjih ministrov dosegel sporazum.

Kakor je znano so strokovnjaki zapadnih velesil predložili Svetu zunanjih ministrov svoje razmejitvene predloge, ki pa nikakor niso v skladu s stvarnim stanjem v Julijski krajini. Iz pisma, ki so ga zastopniki primorskega ljudstva izročili zunanjim ministrom v Parizu je razvidno, da so »stavljeni predlogi taki, da lahko rečemo, da predstavljajo kaznovanje vsega ljudstva Julijske krajine, ki se je s tako ogromnimi žrtvami borilo za skupno zavezniško stvar na vaši strani. Predlogi ki ne ustrezajo niti pravemu etnološkemu stanju a še manj ekonomskim potrebam tukajšnjega prebivalstva«. Med drugim čitamo v pismu, da ni hujše krivice na svetu, kot vzeti s pismenim odlokom narodu svobodo in zemljo, ki si jo je priboril s krvjo svojih najboljših sinov.

Stališče svobodno izvoljenih zastopnikov primorskega ljudstva je jasno in odločno, ker nikakor ni mogoče nasilno ločiti Trsta in Gorice od svojega naravnega zaledja. Še odločnejša pa je volja slovansko italijanskih demokratičnih ljudskih množic za obrambo nedeljive Primorske. Nikoli in nikdar ne bo primorsko ljudstvo sprejelo tako rešitev, ki bi rezala telo Julijske krajine na dva dela. Primorska je bila enotna v svoji osvobodilni in protifašistični borbi, bila je enotna v trpljenju in preganjanju in ljudstvo, ki je toliko žrtvovalo bo raje sprejelo borbo na življenje in smrt, kot pa nož v svoje okrvavljeno narodno telo. Edino sprejemljiva razmejitvena črta je bila predložena od strani ruskih strokovnjakov, ki se popolnoma sklada s dejanskim stanjem naše pokrajine. Ves vzhod in jugovzhod Evrope razume in podpira te naše upravičene zahteve, da se priključi cela Julijska krajina s Trstom vred k demokratični ljudski republiki Jugoslaviji. Popolnoma krivično bi bilo, da se ponavljajo stare napake preteklosti, ki so nas zaslužile in nas izročile v roke italijanskega imperializma. S krivično rešitvijo našega vprašanja in izročitvijo Trsta Italiji ali pa z internacionalizacijo Trsta bi se samo stvorilo novo žarišče bodočih sporov in nemirov v tem delu Evrope. Vsaka druga rešitev, ki bi prisodila Trst v tuje roke, bi se ne skladala z načeli samoodločbe narodov, ki so bila svečano proglašena v atlantski karti.

Iz vseh koncev in krajev nam preprosto ljudstvo pošilja protestna pisma in resolucije ter neuklonljivo zahteva nedeljivo Primorsko in njeno priključitev k narodnemu telesu nove Jugoslavije. To je pravica, to je želja vsega trpečega primorskega ljud-

Iz govora maršala Tita na mladinskem kongresu v Zagrebu

Trst, Istra in Slovensko Primorje - to je naša zahteva

Maršal Josip Broz Tito, predsednik vlade FLRJ, minister za narodno obrambo in vrhovni poveljnik Jugoslovanske armade, je imel daljši govor na III. kongresu USAO-ja v Zagrebu. Z nepopisnim navdušenjem so zastopniki mladine iz vse Jugoslavije sprejeli in pozdravili voditelja jugoslovanskih narodov. Iz njegovega govora, ki ga je neprestano prekinjalo burno odobravanje, posnemamo izjave, ki jih je podal o Julijski krajini:

»Hotel bi povedati nekaj besedi o vprašanju, ki bole vsakega našega državljan. To je predvsem vprašanje naše Istre.

Tovariši in tovarišice! Ko smo se borili za osvoboditev naše dežele, nismo nikoli izpustili izpred oči, da je treba osvoboditi naše brate, ki so izven naše dežele. Mi smo to svojo nalogo izvršili. Izvršili smo jo tem lažje, ker je tudi ljudstvo v Istri in Slovenskem Primorju dalo vse od sebe, se borilo za osvoboditev, da bi bilo v Jugoslaviji. Že leto dni se

trudimo, da bi to svojo pravico tudi končnoveljavno in formalno dosegli. Nekateri naši zavezniki nam odrekajo pravico do tega. S tem odrekajo pravico tamošnjemu ljudstvu, ki pravi da hoče v Jugoslavijo in da ima pravico biti v Jugoslaviji. Oni imajo neke druge kombinacije. Vi veste, da je bila tam zavezniška komisija, ki je pregledovala etnični značaj Julijske krajine. Podala je poročila in na osnovi teh poročil je prišlo v Parizu med štirimi velesilami do pogajanj. Ta pogajanja niso doslej privedla do uspehov, ker smo dejali: Nočemo ničesar popustiti v svojih prvotnih zahtevah, ki so najpravičnejše. Mi smo ostali trdni pri svojih zahtevah in za seboj imamo neomajnega branilca naših pravic — Sovjetsko zvezo, katere predstavnik Molotov brani odločno, kar da je tam nekdo izmed nas, našo pravico. Brani jo zato, ker je globoko prepričan, da je to, kar brani, pravična stvar.

Razne kombinacije - krivulje črt

»Bile so razne kombinacije. Dobil sem zemljevid teh kombinacij. Na njem je bilo vse prečrtano, sem in tja, da nisem vedel, katera je in čigava. Tu Wilsonova, tu neke druge, Morganova, ameriška, angleška, francoska in vrag vedi, kakšna vse. Toda ostane eno: Če gledaš vse to, te

nekaj stisne okoli srca in se vprašaš, zakaj vse to, zakaj si toliko prizadevajo, da bi nam odtrgali del telesa, da bi znova izročili naš življenj pod tuji jarem? Vprašaš se, zakaj mora biti prav naša junaška dežela tako nepravilno kaznovana, a je dala toliko žrtv za skupno stvar zaveznikov?

POLITIČNI PREGLED

Zunanji ministri v Parizu prekinajo delo do 15. junija

Štirje zunanji ministri so še nadalje razpravljali na posebnem sestanku o problemih, ki se tičejo direktno nas in Jugoslavije. Obravnavali so tudi vprašanje italijanskih kolonij, pravtako so razpravljali o Nemčiji.

Vsekakor je najtežje vprašanje med vsemi — ravno Trst. Byrnesova taktika in Bevinov načrt o tem problemu kažeta, da bo treba zaenkrat počakati, da se gospoda premisli, kajti izjavila sta samo to, da je največ, na kar moreta pristati — francoska demarkacijska črta. (Ta pa do sedaj ne pusti ne Trsta, ne Gorice, ne severne Istre pod Jugoslavijo.) Nato je Molotov še enkrat poudaril pravice Jugoslavije do Trsta.

V zadnjem času so prejeli nekateri listi vest iz Londona, da bo tudi Francija v bodoče zasto-

pala tako stališče kot ga zavzema Sovjetska zveza napram Trstu, namreč, da se priključi k Jugoslaviji.

Po vesteh iz Pariza so ministri odložili konferenco do 15. junija. Takrat bodo tudi razpravljali, kedaj naj se skliče splošna mirovna konferenca. Glede Avstrije je znano, da niso do sedaj sklenili še nič pozitivnega. Predno so zaključili sedanje majniško zasedanje so pretresali tudi vprašanje Nemčije.

Sedaj je poverjeno vprašanje jugoslovansko - italijanske neje namestnikom zunanjih ministrov. Ti bodo tako imeli mesec dni časa, da bodo še pripravljali načrte za mirovne pogodbe. Seveda bo treba te načrte izročiti štirim zunanjim ministrom v preučevanje.

Predstavniki prebivalstva Primorske v Parizu

Zastopniki osvobodilnih odborov Julijske krajine in Trsta zahtevajo v Parizu pravično do-

stava. Ne upoštevati to pravico bi pomenilo nov zločin in nove krivice nad narodom Julijske krajine, ki je za svobodo človeštva dal 46.000 svojih najboljših sinov.

ločitev meje z Italijo. V predstavnstvu so Italijani, Slovenci in Hrvati. Na tiskovni konferenci je delegacija izrazila razočranje prebivalstva v teh krajih zaradi dosedanjih neuspehov pri pogajanjih štirih zunanjih ministrov v Parizu o italijansko - jugoslovanski meji.

Na konferenci so govorili

Konferenci velikih sil smo postavili našo zahtevo na podlagi etničnih, gospodarskih, geografskih in strateških razlogov. Pozneje je bilo sklenjeno, da se bodo upoštevali samo etnični razlogi in mi smo na to pristali. Če bi se upoštevala tako imenovana atlantska pogodba, tedaj bi videli, da želi ogromna večina Italijanov, Hrvatov in Slovencev, brez razlike narodnosti, v novo Jugoslavijo. Toda oni nočejo tega upoštevati, temveč samo etnični razlog. Vprašam vas, kakšen etnični značaj ima n. pr. za Anglijo Afrika, kjer žive razni narodi, samo angleški ne? Vprašam vas, kakšni etnični razlogi so za Ameriko na tistem oceanu, kjer živijo Japonci in Malajci. Oni imajo pravico vladati drugim narodom, a mi nimamo pravice rešiti svojih bratov. Oni skrbijo za usodo Italijanov, ki žele priti v Jugoslavijo, a ne skrbijo za usodo Slovanov in Italijanov, ki nočejo pod Italijo. Ne verjamem v iskrenost tega etničnega načela v tem konkretnem primeru. Tu niso etnična načela po sredi, temveč nekaj drugega. Če vzamemo črto, ki jo predlaga Bidault, gre ona po pasu ob morju in loči zapadna mesta od zaledja. Kako bodo živela ta mesta brez zaledja?! Kakšni etnični razlogi so to? Ne, to so samo strateški razlogi, toda zopet na škodo naše dežele. Če gre za strateški razlog, tedaj smo mi tisti, ki imamo pravico na to, da

to postavimo. Mi smo bili napadani od te strani. Mi imamo pravico, da postavimo to strateško načelo in nihče drug. Ne moremo se strinjati s takšnim postavljanjem stvari, kakor jih postavljajo nekateri. Mi smo prepričani, da večina ljudstva Anglije in Amerike ne misli tako, kakor mislijo tam nekateri ljudje, ki nas hočejo znova kaznovati zato, ker smo se borili na strani zaveznikov. Na koncu ponovno poudarjam, da ne moremo pri teh naših zahtevah popustiti niti v celoti niti delno, ker imamo prav v vsakem pogledu. Jugoslavija zahteva po vseh žrtvah najmanj od vseh zapadnih dežel. Ona zahteva samo, kar je njenega. Istra, Trst in Slovensko Primorje — to je naša zahteva.

Trst je bistvene važnosti za našo deželo. Pri tem bomo ostali.

Tovariši in tovarišice! Tako stoji stvar. Tu vam rečem lahko samo eno: Mi bomo branili — vedno branili te naše pravice. Ne bom zašel v podrobnosti. Našim bratom v Istri, pa naj bodo Slovenci, Hrvatje ali Italijani, lahko sporočim preko delegatov, ki so tu, da bomo čuvali in branili njihove interese in si prizadevali, da se bodo izpolnile njihove želje, da bodo priključeni k Jugoslaviji in da se bodo vključili v novo življenje, ki daje možnost vsakemu državljanu te dežele, naj bo kakršne koli narodnosti, da se vsestransko razvija.

France Bevk, dr. Pogassi in drugi. V svojih govorih so omenili borbo prebivalstva Julijske krajine za svobodo in trpljenje, ki

jim ga je zadal fašizem. Na koncu svojih govorov so izrazili vero v pravičnost velesil in upanje v bodočnost.

Med Češkoslovaško in FLR Jugoslavijo je sklenjena pogodba o prijateljstvu in vzajemni pomoči

Pretekli teden je Jugoslavija sklenila pogodbo o medsebojni pomoči in prijateljstvu z bratsko Češkoslovaško. Pred tem je podpisala pogodbo s Poljsko, a preteklega leta s Sovjetsko zvezo.

Pogodbo sta podpisala maršal Tito za Jugoslavijo in min. predsednik dr. Fierlinger za Češkoslovaško in ostane v veljavi 20 let ter naprej, ako je nobena izmed pogodbenic ne razveljavi.

Dr. Zdenek Fierlinger je ob tej svečani priliki povedal sledeče:

»Lahko vam povem, da te pogodbe prav za prav ni pripravila diplomacija. Ideja o sklenitvi take pogodbe je dozorela v srcih ljudi tako pri nas kakor tudi pri vas. Pred politiki je bila torej samo naloga, da z besedami in pismeno izdelajo, kar je bilo že davno izpisano v mislih naših narodov. Rad bi poudaril, da je srečna okoliščina, ker je bil tolmač teh čustev prav vojak - maršal Tito. Na izredno naraven način in v primernem času je maršal Tito med svojim bivanjem v Pragi formuliral idejo, naj se sklene ta pogodba. Taka misel je tudi med nami že obstojala. Prepričan sem, da bo ta pogodba kot osnova za naše bodoče po-

litične, ekonomske in kulturne odnose, dala najboljše rezultate. Ko bomo združili vse sile za izgradnjo naših držav in popolnoma mobilizirali vse prirodne vire naših industrijskih možnosti, mislim, da bo ta pogodba v nekaj letih pokazala ogromen prispevek za povečanje blagostanja naših držav. Istočasno bosta armadi, ki ju izpopolnjujemo v novem demokratičnem duhu, stali na straži za ohranitev naših pridobljenih svobod, ki so nas stale toliko žrtv. Zagotovili nam bosta mir in čustvo varnosti, ki sta nam nujno potrebna za naše ustvarjalne napore. S pomočjo bratske Sovjetske zveze, katere miroljubni cilji so zelo dobro znani, bo ta pogodba znatno prispevala k blagostanju in procvitu ter krepitvi resnične neodvisnosti vseh slovanskih držav. Rad bi poudaril tudi to, da ostajamo dobri člani organizacije Združenih narodov in da bomo vestno izpolnili vse svoje obveznosti, ki jih ta velika demokratična organizacija miroljubnih narodov nalaže našim narodom. V tem pogledu je ta pogodba dejansko prispevek k utrditvi sodelovanja med demokratičnimi in svobodoljubnimi narodi.

Umberto - kralj Italije brez dodatka „po milosti božji in volji naroda“

Kakor poročajo iz Rima je po odhodu Vittoria Emanuela njegovega sina Umbertoja za kralja. Enot-

nost vlade je ministrskemu predsedniku de Gasperiju uspelo obdržati na ta način, da je dobil

Čuvali in branili bomo interese bratov iz Julijske krajine, da se izpolnijo njihove želje, da bodo priključeni k Jugoslaviji. TITO

Umberto do referendumu — zelo previdno — le naslov kralja Italije brez dodatka »po milosti božji in volji naroda«.

Umbertov nastop prestola neposredno pred referendumom je smatrati — s stališča volivne strategije — kot poziv vsem dosedaj pasivnim in preplašenim monarhistom, naj se zopet strnejo.

Voditelj krščanske demokratične stranke de Gasperi se je sicer izrazil proti monarhiji, toda osebno — mislijo — je za monarhijo. Saj je v najtesnejšem stiku z vatikanskimi krogi, ki se

bojijo neprijetnosti za primer proglastitve republike.

Republikanci trdijo, da bo ta manever italijanskih monarhistov zgrešil svoj cilj.

Tudi sekretar Komunistične partije Italije, Palmiro Togliatti je rekel, da Umberto ne more postati kralj brez privoljenja naroda; sicer pa da bo odstop Vittoria Emanuela III. uraden šele takrat, ko bo ta izročil regentstvo princu Umbertu.

De Gasperi je izjavil zastopnikom tiska, da ne glede na izpovedi moreta monarhijo rešiti le referendum in ustavodajna skupščina.

ALI JE V XX. STOLETJU

ŠE VEDNO MOŽNO TRGOVANJE Z LJUDSTVI?

Po prvi svetovni vojni so imperialisti prodali nič manj kot 600.000 Slovanov, kot nagrado svojim italijanskim imperialističnim sorodnikom, ki so se za to ceno, a pod pretvezo nekake obrambe italijanstva Trsta, izneverili trozvezi in šli za dobro kupčijo v vojno na strani trojnega sporazuma. Da je bila ta kupčija ena najbolj umazanih, kar so jih zmožni skleniti samo imperialistični kramarji, je menda jasno vsakemu poštenemu človeku. Ko so prišli novi gospodarji na naše, povdarjamo, na naše ozemlje, so se hiteli širokoustiti s svojo »obče znano demokratičnostjo«, s svojo dvatisočletno kulturo, s svojo častjo, ki jim ne dopušča, da bi prevzeli napram narodnim manjšinam tudi kakšne formalne obveznosti, kajti njihova kultura in njihove tradicije nudijo dovolj jamstva brez vsakih nadaljnjih formalnih obveznosti. Čeprav takratna »zmagovitost« Italija ni hotela sprejeti nikakih mednarodnih obveznosti glede zaščite narodnih manjšin, so njeni predstavniki, z namenom, da bi uspavali ljudstva, hoteli dati razne obljube in tako je 1. 1918. prvi italijanski guverner Julijske krajine, general Pettiti Di Loretto takoj po svojem prihodu v Trst, izdal proglas na tukajšnje prebivalstvo, v katerem pravi, da nam bo dala Italija še več šol in drugih narodnostnih pravic, kot nam jih je dajala Avstrija. Kralj Vittorio Emanuele III. je v svojem prestolnem govoru ob priliki otvoritve prvega povojnega parlamenta v Rimu zagotovil, da nam Italija zajame vse naše narodne pravice. Ko je italijanska kraljica Elena obiskala Gorico in je prisostvovala odkritju spomenika padlim na Kalvariji nad Podgoro, se je takratni župan Dominko iz Pevme pritožil nad nepravilnim postopanjem italijanskih oblasti. Kraljica mu je odgovorila: »Bit će bolje«.

„Demokratična“ Italija

Niso se še posušile mastne črke na proglasu generala Pettitija, ni še utihnil odmev prestolnega govora in ostalih obljub takratnih državnikov imperialistične »demokratične« Italije, ko so se že polnile ječe z našim ljudstvom, ko so se v navzočnosti kraljevih karabinerjev in kvesturinov, razbijali shodi in zborovanja našega ljudstva ter zaigali naši kulturni domovi. Kot »ujetnike« v civilni obleki so pošiljali naše ljudi v italijanska vojaška taborišča, preganjal se je slovenski jezik v šolah in po uradih.

Započeto delo imperialistične Italije je nadaljeval z uspešnim tempom novo rojeni italijanski fašizem, ki ni bil nič drugega kot razvajeni otrok imperialistične »demokratične« Italije. Po par letih fašističnega režima so bili Slovani v Julijski krajini oropani vsega onega, kar so si s težko borbo priborili tekom desetletij pod Avstrijo. Navzlic visokodonečim obljubam civilizirane Italije, je postal Slovanski živelj Julijske krajine suženj in sicer slab

še vrste, kot kak kolonijski narod, kateremu so bile ipak zagotovljene gotove narodnostne pravice. Ne bomo tu naštevati vsega trpljenja, ki ga je pretrpel naš narod pod Italijo v teku 25 let, toda eno je gotovo: Tukajšnje ljudstvo ni nikdar priznavalo italijanske okupacije po prvi svetovni vojni in se je proti njej vedno in dosledno borilo, tako da je drugi svetovni vojni, na strani velikih zaveznikov, premagalo fašistično Italijo in izgnalo iz Julijske krajine vse njene ustanove in vojaške formacije, ki so se do zadnjega borile na strani Nemcev, kakor na primer X. Mas, Alpini, Bersaglieri, Karabinjeri, Kvesturo, razne Ispetorate, Guardia Civica in ves šovinistični upravni aparat današnjih pristašev takozvane CLN.

In danes?

Danes skušajo ponavljati isto igro, kot so jo igrali po prvi svetovni vojni. Ker nimajo drugih kart, kakor je izjavil italijanski ministrski predsednik De Gasperi, hočejo braniti »italijanstvo« Trsta in Julijske krajine. Ne! Ne italijanstvo Trsta, marveč italijanizacijo Julijske krajine hočejo. Obnoviti hočejo spet to, kar so ustvarjali brezuspešno tekom 25 let. Zato se tudi poslužujejo najpodlejših in najnižkotnejših dejanj, kakor so zahrbtni napadi in umori protifašistov v Trstu in drugod. Vpijejo, da naj se zasede cona »B«, skratka, poslužujejo se vseh sredstev, da bi mogli izzvati nov spopad in nadaljevati s svojim starim imperialističnim programom, to je z novim pohodom svojega imperializma stare namake, iz Trsta na Balkan.

Iz vsega sledi, da hočejo gotovo imperialistični krogi imeti v tem delu Evrope svoje prve postojanke in se v te namene poslužujejo na novo porajajočega se italijanskega imperializma. Zakaj so šli vsi svobodoljubni in demokratični narodi v vojno proti nacifašizmu? Ali mar zato, da se pripravi nova vojna? Narodi velesil in narodi malih držav so šli v vojno zato, da se za vedno uniči fašizem in da se po zmagovitvi vojni vzpostavi pravičen mir za vse narode sveta, da se spoštuje samoodločba narodov, da si narodi svobodno zberejo svojo državno obliko ter, da se popravi krivice, ki so se izvršile po prvi svetovni vojni.

Po enem letu, po končani vojni v Evropi, po enem letu kapitulacije nacistične Nemčije, hočejo ponoviti isto igro, hočejo igrati isto karto, kot po prvi svetovni vojni. Spet je ljudstvo Julijske krajine na prodaj. Kdo ga kupuje? Kdo daje več? Kdo drugi, kot ona imperialistična italijanska klika, ki ima svoje korenine zasidrane v rimskem imperiju, ki so se utrdile v prvi in po prvi svetovni vojni in katere je fašizem pognojil, da so se mogle razbohotiti v Afriki, na Balkanu in tja do ruskih step?

Svet štirih zunanjih ministrov v Parizu naj upošteva dejanski položaj in želje ljudstva Julijske

krajine in naj določi pravično mejo med Italijo in Jugoslavijo. Naj nikomur ne pride na um, da se še vedno lahko prodajajo — tudi za dobro ceno — ljudje, ki so se borili na strani zaveznikov, ki so zmagali in ki nočejo ničesar drugega, kot to, kar je njihovo že nad tisočstiristo let. Naše ljudstvo ne bo nikakor dopuščalo, da

Nikoli ne bomo odstopili od naših pravic

Slovenske in italijanske antifašistične žene iz Gorice in okoliških vasi pravijo v svoji resoluciji:

»Po prvi svetovni vojni se je zgodila slovenskemu narodu velika krivica, kajti 600.000 Jugoslovancev je ostalo pod Italijo. S tem dejstvom pa se primorsko ljudstvo ni nikoli sprijaznilo in to kljub najhujšemu preganjanju s strani fašistovskega režima. Vedno je stremelo po priključitvi Julijske krajine k Jugoslaviji. Ni nas oplašilo ricinovo olje in požigi naših kulturnih domov, ne internacije in ne posebna sodišča v Rimu. Padale so smrtno obsodbe in fašisti so streljali naše najboljše sinove, toda mi smo težkih 26 let vztrajali pri svoji zahtevi: priključitev Julijske krajine k Jugoslaviji. S svojim nepopisnim trpljenjem smo pokazali celemu svetu, da se nam je na mirovni konferenci v Rapallu zgodila velika krivica.

Ko je leta 1941. izgledalo, da bodo nacifašisti nadvladovali ves svet, so se spustili jugoslovanski narodi v nenehno borbo in z njimi tudi naše ljudstvo Julijske krajine. Skupno z velikimi zavez-

se z njim baranta, da se z njim kupčuje, marveč odločno zahteva, da se mu dovoli priključitev k Republiki Jugoslaviji, kajti za njo se je borilo in za njo je umiralo. Vsaka druga rešitev, ki je tukajšnje prebivalstvo ne bi sprejelo pod nobenim pogojem, bi pomenila novo nevarnost za mir v tem delu Evrope.

niki je Jugoslavija zmagala, toda žrtve, katere so doprinesli jugoslovanski narodi in predvsem naše ljudstvo na Primorskem za skupno zmago so neizmerne.

Antifašistična slovensko - italijanska ženska zveza zahteva v imenu vseh žen goriškega okraja, da se nam da to, kar nam pripada. Za to so goreli naši domovi, za to so padali naši možje in otroci, zato zahtevamo da se popravi ona krivica, ki se je izvršila po prvi svetovni vojni nad slovenskim narodom. A poleg pravice, ki je naše najmočnejše orožje pa govorimo v naš prilog naš nepopisno trpljenje tekom 26 letnega suženjstva pod Mussolinijevo Italijo ter naš doprinos k skupni zmagi demokratičnih narodov nad fašizmom.

Naše žene ne bi moglie prenesti, da bi se kljub temu hotelo favorizirati našo 26 letno tlačiljico, ki nima do naše slovenske zemlje nikake pravice, ki nas je skozi desetletja zatirala, kot ni najti primera v zgodovini človeštva. Edina pravična in logična rešitev problema Julijske krajine in Trsta je: priključitev k FLRI.

PODVIGI FAŠISTOV V GORICI

V noči med 6. in 7. majem so goriški fašisti, oznanjevalci »demokratične« Italije in »avtonomije« Slovencev v Julijski krajini, pomazali s katramom dvojezične napise na treh trgovinah čevljev v Raštelju in sicer: na trgovini Kokelj št. 30, na trgovini Petejan št. 37 in na trgovini Vuk Franca št. 35. Ta zadnja trgovina je doživela s tem že četrti podobni napad s strani nasilcev dvatisočletne kulture. Prvič so šovinisti dvojezično tablo pomazali z rdečo barvo, drugič s človeškim blatom, tretjič so jo razbili in odnesli, četrtič, to je sedaj, so pomazali s katramom napis na steni. Vukova hiša se je v pogovoru z neko žensko izrazila napram temu dejanju: »To je italijanska kultura«. Ravno tedaj sta šla mimo dva civilna policista, od katerih se je eden oglašil: »To so napravili tisti, ki imajo eno idejo, prav tako kot jo imate vi«. To naj bo torej pristranost civilne policije v službi ZVU!

Obisk iz Francije

Te dni sem imel priliko pozdraviti odlično tovarišico, ki se je vrnila s svojim štiriletnim sinčkom iz mesta Dijon v Franciji. Prišla je na obisk k staršem v Kostanjevico na Krasu.

V prijetnem in neprisiljenem razgovoru mi je pripovedovala, da je v Dijonu 13 slovenskih primorskih družin; po poklicu so skoro vsi zidarji in godi se jim dobro. Včlanjeni so v jugoslovanski udrugi, naročeni so na naše časopise ter zasledujejo s ponosom našo borbo za svobodo. V letošnjem pustu so priredili v veliki mestni dvorani ples. Dvorana je bila bogato okinčana, višale so slike Tita, Stalina, Cachina in Thoreza. Niso manjkale tudi lične napisne table kot: konec fašizma! hočemo pravo svobodo! Med njimi in delovnim francoskim ljudstvom je vladalo popolno razumevanje in bratsko razpoloženje. Ob tej priliki so prodajali krasne ruske čepice s

je imel tov. Jože Pahor, nato je bilo nekaj odlomkov iz Lepe Vide in Kurenta, nekaj črtic in pocizij ter zelo zanimiv odlomek iz predavanja, ki ga je imel Cankar v Trstu. Vse to je bilo vzorno podano.

V programu je sodeloval z dvema točkama tudi sekstet iz Mirna ter prav tako z dvema nastopi vijolina s spremljavo klavirja, katero sta izvajala dva tukajšnja osmošolca. Proslava ki je trajala nekaj nad eno uro je bila dobro obiskana in zapustila vsem prav lep vtis. Edino lepaki, ki so bili tiskani za to priliko niso bili posrečeni. O. Z.

Koncert v Gradiški

Prosvetno društvo (Circolo di cultura) v Gradiški je priredilo 30. pr. m. vokalno instrumentalni koncert, ki je v celoti kar dobro uspel. Predvsem moramo poudariti izredno dobro voljo za delo pevskega zbora »S. Marco«, ki razpolaga z lepimi ženskimi glasovi, polnimi mladostne svežosti. Tudi bas je lepo zlit v enovito barvo; v tenorju so sicer lepi posamezni glasovi, vendar ni še dosegel tiste zlitosti, kakor jo imajo ostale glasovne skupine. Zbor kot celota zveni lepo zlasti v mešani postavi, dosegel je tudi v moški postavi pomembno kvaliteto petja. Njegov dirigent M. o. Salvini ima tenkočuten smisel za interpretacijo ter zna izrabljati vse zvočne in dinamične danosti za smotno gradnjo v pogledu celotne skladbe. Zbor je v kratkem času pokazal viden napredek, ki nas mora samo veseliti. Če danes je med najboljšimi zbori naše dežele in še posebej: najboljši reprezentant pevske kulture v Furlaniji. Zato bi bilo želeli, da bi nam v prihodnosti pripravil program furlanskih narodnih pesmi in s tem pokazal glasbeno tvornost svojega ljudstva, ki skriva v sebi bogato in zanimivo glasbeno kulturo.

Društvo je v svojem okrilju zbralo okrog trideset glasbenikov-instrumentalistov, ki so ustanovili orkester pod vodstvom prof. Pian-a. Nastop orkestra je bil za Gradiško pravi praznik, saj se je orkester pojavil skoro po 14. letih zopet na koncertnem

**Antifašisti, pripravite
litve SIAU, ki bodo 26. t. m.**

odru tega mesta. Orkester je še mlad, vendar je njegov prvi nastop že po programu pokazal vso resnost in svoj delovanje. Z vstrajno voljo, kakršno je izpričal s svojim prvim nastopom, in z napornim delom so kmalu dosegli potrebno skladnost, uravnoteženost ter vigranost. Z nadaljevalno spolnitvijo v zasedbi še nekaterih instrumentov, ki danes manjkajo, bo orkester dosegel še lepšo zvočno skladnost. Resno delo, ki mu daje pečat dirigent, je pravilno usmerjeno.

Ta koncert, pri katerem je sodelovalo skoro sto pevcev in orkestrašev, je dokaz, s kakšno ljubeznijo so se sodelujoči oklenili glasbene umetnosti in koliko naporov so morali premagati v razmeroma kratkem času. Škoda bi bilo pustiti v nemar ljudi, ki tako vneto delajo na glasbenem polju. Mislim namreč, da bi bilo nujno potrebno ustanoviti v Gradiški glasbeno šolo, ki bi dala duška veselju do glasbe širšemu krogu mladine, da bi svoje znanje še povečala, posamezne talente pa bi šola pripravila s sistematskim delom za višje glasbene študije.

Ivan Silič.

Kulturno udejstvovanje Cankarjev večer v Gorici

Ker nismo do danes tu v Gorici prešli nobene pomembne obletnice, tako smo se spomnili tudi Cankarjevega rojstva, katerega smo lepo obhajali v petek dne 10. t. m. v dvorani Ljudskega doma. Oder je bil za to priliko tako lepo okrašen, kakor že dolgo ne. V sredi svežega cvetja je stal kip Cankarjeve glave, levo je bila majhna miza, na levi pa pianino. Zastor, ki se je odprl ob začetku prireditve, je ostal odprt vse do konca, tako da so se brez pavze vrstile točke druga za drugo.

Program so v pretežni meri izvajali člani tržaškega gledališča, kar je zelo visoko dvignilo kvaliteto prireditev. Uvodno besedo

Zdi se nam, da postaja občutek pravičnosti in resnične demokracije v mednarodni politiki redkost.... Kdo ima več pravice zahtevati pomoč in razumevanje od zaveznikov: zaveznica Jugoslavija ali včerajšnji sovražnik - Italija? E. KARDELJ

Slovenci in demokratični Italijani ter Furlani se poslavljajo od svojega zvestega sina

Jože Srebrnič na svoji zadnji poti

V nedeljo, dne 12. maja t. l. so se zgrnile na goriške Rojce pri Štandrežu množice primorskega ljudstva, da se poslovijo od svojega zaslužnega borca za svobodo in pravice delovnega ljudstva.

Med mladimi smrekami, med zelenjem in cvetjem je stal katarfalk s krsto pok. tovariša Jože-

organizacij, na levi pevski zbori, na desni godba in v ospredju številni tovariši pokojnika, s katerimi je skupno deloval in trpel po ječah in taboriščih. Veliko je bilo teh soborcev velikega pokojnika, ki so njemu enako izkusili fašistično nasilje samo zato, ker so ljubili svoje ljudstvo, ker so za delovno ljudstvo za-

kar se je pok. tov. Srebrnič boril in za kar je tudi daroval svoje življenje. V nadaljnjem je orisal njegovo izvolitev v rimski parlament, njegovo boho v dobi

Po goriških ulicah proti Solkanu

Združeni pevski zbori so zapeli Prelovčev žalostinko: »Zadnje slovo«. Godba je zaigrala žalno koračnico in nato se je množica razvila v sprevod. Na čelu so nosili slovenski partizani in garibaldinci zastave. Sledili so borci z ogromno rdečo zvezdo, nato se razvrstila dolga vrsta nosilcev vencev. Za godbo so stopale v šeststostopih močne skupine partizanov in garibaldincev. Takoj za krsto so prihajali sorodniki, dolga vrsta pokojnikovih prijateljev, Slovenci in Italijani, ki so nosili rdečo zastavo z žalnimi trakovi. Sledili so zastopniki naših oblasti in organizacij, od poslanci iz Trsta in dežele. Za temi pa nepregledna množica iz slovenskih in furlanskih okrajev. Sprevod je krenil po glavnih goriških ulicah v njegovo rojstno vas Solkan, ki je bil ves odtel v zastavi z žalnimi trakovi. Okna so bila okrašena z zelenjem in cvetjem ter s transparenti in pokojnikovo sliko. Pod železniškim mostom je šolska mladina in pionirji napravila špalir ter se nato pridružila veličastnemu sprevodu.

Ob odprtem grobu sta sprego-

fašizma proti zatiralcem ljudstva in proti vsem krivicam imperialistične Italije, ki jih je zadala prebivalstvu Julijske krajine. Končal je: »Soča, ki je postala tov. Srebrniču prezgodnji grob ne sme biti več odtrgana od svojega ljudstva. Prisegamo Ti, da ne bomo nikdar zapustili poti, ki si jo nam začrtal. Tebi in vsem padlim borcem za našo svobodo in za pravice delovnega ljudstva, večna slava!«

vorila pokojnemu tov. Srebrniču v slovo njegova tovariša iz trpljenja in borbe. Tovariš Krese Leopold-Još, ki je z njim deloval v Brdih in tudi navzoč one tragične noči, ko so Sočini valovi za vedno zakrili dragega tovariša. Tov. Gasparini, ravnatelj »Lavoratore« se je spomnil pokojnika kot apostola bratstva med Slovenci, Italijani in Furlani ter zaključil: »Naj ne bo nikoli več Soča meja med obema narodoma, temveč vez med demokratičnima narodoma, ki jim je usojeno bivati na tem ozemlju, ki je videlo podvig Srebrničeve visoke misli.« Iz tisočerihih grl je odjeknila zadnja »Slava«, nato je bila krsta spuščena v grobnico. Pevski zbori so zapeli še ganljivo »Kot žrtve ste padli«, godba je zaigrala koračnico in v pobočju Sabotina in sv. Gore so odjeknile salve. Mogočno je še zadonela »Pesem o svobodi«, vzdusje se je spremenilo: v tem kotiku med sv. Goro in Sabotinom, ki je videl težke borbe primorskega ljudstva za svojo svobodo.

**Slava velikemu borcu za svobodo!
Slava voditelju delavskih množic!**

GLAS Z DEŽELE

Sovodnje ob Soči

Pogreb dveh partizanov

V nedeljo, 5. t. m. so v Sovodnjah položili v rodno pokopališče zemske ostanke tovarišice Češut Berte iz Sovodnj in Krajnc Jelke iz Gabrij pri Sovodnjah.

Kot narodno zavedni sta bili še pod fašistično Italijo organizirani v OF in v njej požrtvovalno delovali. Obe sta stopili v partizane leta 1943, tov. Berta dijakinja je imela šele 17 let. Istega leta na Božič sta bili zajeti od Nemcev v goriški brigadi na Javorniku in po mučenju zaklani.

Tov. Berta je ob slovesu od doma pustila staršem pismo, v katerem pravi, da gre v borbo, da bo maščevala trpljenje svojega naroda in ako se več ne vrne, naj ne žalujejo, temveč naj bodo nanjo ponosni.

Okrog 3000 glava množica s številnimi venci je spremljala hrabri partizanki na zadnji poti. Partizani iz Sovodnj in borci odreda J.A. so jima držali častno stražo. V cerkvi se je od njiju poslovil vaški župnik, ki je prikazal njih ljubezen do domovine in njih zvesto prijateljstvo v življenju in smrti. Od dveh junakinj se je poslovil v imenu J.A., vseh oficirjev in borcev zastopnik odreda J.A. iz Krasa, nato se je poslovil v imenu goriške zveze P.P. tov. Palo in v imenu vsega ljudstva tov. Lado iz Sovodnj.

V zadnji pozdrav so vaški pevski zbori in zbor odreda J.A. zapeli žalostinko.

Štandrež

Za vojne sirote

V naši vasi so se žene z velikim zanimanjem oprijele dela ob priliki tedna »za vojne sirote«. S tem so pokazale svoj globoki socialni čut do sirot, ki so izgubile svoje starše v borbi za osvoboditev našega ozemlja. Ob tej priliki so pomagali sirotam v svoji vasi z delom na polju ter z nabiranjem raznih potrebščin.

Iz Komenskega okraja

V »tednu vojnih sirot«

V »tednu vojnih sirot« so komenske žene ponovno dokazale, kako znajo biti požrtvovalne, kadar je treba. Čeravno je sovražnik štiri leta kradel in požigal po vaseh komenskega okraja, se je vendar še našlo nekaj za sirote onih, ki so dali svoja življenja za našo svobodo. Samo v požganem Rihemberku so dale žene 5.556 L. Prav dobro so se izkazale tudi vasi Preserje, Gorjansko in Kostanjevica. V vsem okraju so nabrale 32.850 L.

Borjana

Naši padli borci
Topolovega v Slovenski Benečiji

29. aprila smo prenesli iznad na pokopališče Livek zaslužna padla borca Federl Slavka, političnega komisarja 17. brigade Simona Gregorčiča, in Mahnič Rudija - Brkinca, političnega komisarja divizije. Zasilen prekop se je moral izvršiti, ker so začeli reakcionarji in fašisti iz Benečije skruniti grobove padlih borcev za svobodo in razmetavati njih kosti na okoli. Na lice mesta so šli požrtvovalni tovariši iz Borjane, ki so odkopali trupli ter jih nesli do meje na videmski provinci. Tu so jih čakali tovariši iz Livka, ki so sprejeli krste in jih pregnili z jugoslovanskimi zastavami in jih nesli v Livek. Od tu se je razvil veličasten sprevod na pokopališče. Mladina je zakrila krsti v cvetje.

Svoji padli se prisrčno zahvaljujejo ZPP iz Livka in vsem Livčanom ki so poskrbeli za dostojen prekop svojih dragih.

Kanal

Važna konferenca SIAU

9. maja se je vršila v Kanalu konferenca tajnikov vseh krajevnih antifašističnih organizacij kamalskega okraja. Konferenca je bila sklicana v zvezi z nalogami za priprave na nove volitve krajevnih odborov SIAU, okrajnega ter okrožnega plenuma SIAU. Sekretar okrožnega odbora SIAU za Goriško je udeležencem obrazložil kakšne so naloge vseh pripadnikov Slovensko-Italijanske antifašistične unije v zvezi z volitvami. Podal je tudi pregled političnega položaja v svetu in pri nas. Vsi so se zanimali za potek konference Sveta zunanjih ministrov v Parizu in se zgražali nad krivičnimi predlogi zapadnih veselil, ki bi hotele naše slovensko ozemlje razkosati na dva dela. Zastopniki antifašističnih organizacij so sklenili natančno seznaniti vse prebivalstvo z novimi volitvami in odbore SIAU in pripraviti slehernega antifašista, da bo šel 26. maja na volišče. Organizacija SIAU mora zajeti na Kanalskem poslednjega protifašista.

Naše iznajdljive žene

Naši pionirji so se pripravljali na prvomajsko proslavo v Trstu. Mladi telovadci so bili v skrbeh glede prevoza, pa so jim prišle na pomoč naše žene, priredile ples, ki je prav dobro uspel in nakazale 5000 lir v ta namen. Darovale so še 500 lir za razsvetljava na predvečer praznika 1. maja.

Pionirji iz našega trga in okolice se našim ženam prav prisrčno zahvaljujejo.

Kobarid

Lepi uspehi

Dijaška Matica za Kobarški okraj je od svoje ustanovitve do danes imela sledeče uspehe: v gotovini se je nabralo kot darove L. 58.428, v blagu sledeče: 5629 Kg krompirja, 362,50 Kg fižola, 253,50 Kg koruze, 341 Kg jabolk, 34 Kg ječmena, 15 Ko korenja, 36,05 masti, 2,80 Kg klobas, 2,45 Kg sira, 23,50 Kg koruzne moke in 3,80 Kg riža.

JOŽE SREBRNIČ

ta Srebrniča. Garibaldinci in partizani so mu delali častno stražo ter tako pokazali enotnost in bratstvo dveh narodov, ki se je skalilo v osvobodilni fronti in ki je zvesto idealom za katere se je boril nepozabni pokojnik. Še enkrat je prikazalo tesno povezanost med obema narodoma, ki jim je usojeno živeti na tem koščku zemlje.

Lahek veter se je poigraval z zastavami, ki so bile ovite v črtno; obujal nam je spomine na bajnsko planoto, Trnovski gozd in Sabotin, kjer je pokojni tovariš, kljub svojim 60 letom stopil v partizanske vrste ter s svojim zgledom bodril mlajšo generacijo, da je stopila na pot, ki je bila edino prava: v borbi proti fašizmu in okupatorju.

Ob katarfalku so stali sorodniki ter zastopniki naših oblasti in

htevali pravice in niso od teh nikoli odstopili. Nasproti katalka se je razporedila velika množica ljudstva iz Trsta in Furlanije, iz Brd in Soške doline, iz Krasa in Vipavske.

Pred množico v dveh dolgih vrstah so se postavili nosilci krasnih vencev. Izmed 120 vencev naj omenimo samo nekatere, ki so zbujali pozornost: trnjevec venec Solkanecv, krasni venci KPJK iz Trsta, ogromni venci iz najlepših nageljnov in rdečih gavrtož iz Brd in dr. Skoro vsaka vas je prinesla s seboj svoj venec, da bi pokazala svojo hvaležnost in ljubezen do moža, ki ni zatajil želja in zahtev teh krajev, ko so ga vlačili po zaporih. Vence so poklonili zaslužnemu borcu za svobodo tudi delavci raznih tovarn.

Poslovilni govor tov. Regenta in Jaksetiča

Po pozdravnem govoru člana pripravljalnega odbora je stopil na tribuno tov. Regent, član Pokrajinskega odbora SIAU. V spoštljivi zbranosti je množica prisluhnila besedam govornika, ki se je spomnil pok. tovariša Srebrniča kot soborca iz prvih časov delavskega gibanja na Primorskem. »Poslavljamo se od enega izmed najboljših sinov slovenskega naroda, od enega izmed največjih borcev primorskega delovnega ljudstva. Že v zgodnji mladosti je dal vse svoje sile v prid delovnega gibanja, bodril je množice, ki so videle v njem pravega in iskrenega zagovornika svojih teženj in hotenj. Za to svoje delo je bil pokojni zasledovan od avstrijske policije in pozneje preganjan ter zaprt po italijanskih fašistih«. V nadaljnjem je govornik prikazal borbeno življenjsko pot pokojnika, njegova doživljanja, kot vojni ujetnik v Rusiji, kjer je učakal februarско in oktobrsko sociali-

stično revolucijo, katere slednje se je tudi aktivno udeležil. Ko se je vrnil na svoj dom se je takoj postavil v prednje vrste delovnega ljudstva, prirejal je shode ter dramil delovne množice primorskega ljudstva. Nato so sledila leta pregnanstva. Ko so po 17 letih zajeli deželo prvi žarki svobode je Srebrnič stopil v partizane, kjer se je po duhu mlad med mladimi s karabinko na rami predal osvobodilnemu gibanju ter s živo besedo oznanjal novo dobo, ko bo človeštvo rešeno tiranov ter doseglo pravo svobodo in socialno pravičnost. Na enem teh službenih pohodov ga je doletela smrt v valovih tiste Soče, katero je tako ljubil.

Tovariš Jaksetič, član glavnege komiteta KPJK je povzel besedo ter dejal: »Kljub žalosti ob izgubi dragocenega Srebrničevega življenja je v naših srcih vendar občutek vedrine in veselja. Napolnjuje nas namreč trdna vera, da bo ljudstvo doseglo to, za

Libušnje

Pri nas je potekalo vaško življenje mirno in srečno, dokler se niso vrnili nekateri skrivači in domobranci, ki netijo sovraštvo in razdor med domačini.

Ne zaostaja mnogo za njimi naš župnik, ki ima pridige, ki so bolj podobne političnim uram, kot pa oznanjanju božje besede. Zanimivo je povdariti tudi to, da je g. župnik odvrčal ljudstvo, ki se je hotelo udeležiti kulturne prireditve z dne 28. aprila t. l., češ, da je predstava pregrešna. »Miklova Zala« pa pregrešna? Pa pustimo vsakemu svoje mnenje. Kljub tej nasprotni propagandi se je prireditve udeležilo okrog 500 ljudi, ki so prišli iz vseh bližnjih vasi in celo iz Bečije.

Fojana - Brda

Okrajna konferenca žena

V nedeljo 5. maja se je vršila konferenca Antifašistične slovensko - italijanske ženske zveze za Okraj Brda z številno udeležbo slovenskih in furlanskih žena. Okrajna tajnica tov. Vera je otvorila konferenco in podala pregled dela. Na konferenci so bili prisotni tov. Milena Bajt, predsednica Pokrajinskega odbora ASIZZ, tov. Duje Albin član Okrožnega SIAU in tov. Slavko, ki je podal obsežen politični pregled.

Na konferenci so se obravnavala važna aktualna vprašanja in po živahni diskusiji so se sprejele naslednji sklepi:

1) Organiziranke bodo čvrsto podprle volitve v SIAU, da se razširi in okrepi ta važni organizem v borbi za pravice našega ljudstva.

2) Izvršila se bo občutna akcija za sprejem od strani naših družin v oskrbo in na počitnice čimveč revnih in bolehnih mestnih otrok, predvsem sirot padlih borcev in brezposelnih delavcev.

3) Šolske učne knjige, ki ne bi odgovarjale zahtevam takega pouka kakor ga želijo stariši: po zmagovalni ljudski borbi proti starim sistemom, se bodo od strani mater protestno vrstile šolskim upravnikom.

Po končani konferenci je vaški zbor odlično podal par lepih pesmi.

Fizkulturni zlet v Beograd

Dne 23. junija 1946. bodo vse federalne edinice Jugoslavije priredile velike fizkulturne zlete. Največji tak zlet pa bo v Beogradu, kamor bodo vse federalne edinice poslane močna zastopstva s posebnimi točkami. Vsa mladina Jugoslavije se navdušeno pripravlja za ta svoj praznik.

Konferenca SPZ v Renčah

Udeležence konference SPZ v Renčah opozarjamo, naj prinesejo s seboj pismeno pooblastilo svojega društva odnosno ustanove, ki jo bodo zastopali.

Udeleženci iz Trsta, tržaškega okrožja in koprškega okraja naj potujejo z vlaki, ker ZVU ni dala dovoljenja za poseben avtobus. Za oddaljeneje goste bo preskrbljeno za prenočišče.

Gregorčičeva založba v Trstu

je izdala doslej sledeče leposlovne knjige:

Koledar za leto 1946. - M. Pucove: Svet brez sovraštva. - D. Feigel: Ruske humoreske.

Do 15. maja izidejo še: France Bevk: Med dvema vojnama. - France Bevk: Kaplan Martin Čedermac.

Izšle so tudi sledeče mladinske knjige: O. Hudales: Triglavov polet. - V. Winkler: Mladec Dražoit.

To in ono

Že v nekaj tednih bo izšla tretja knjiga: Tako je bilo trpljenje (Doživljaji mladine v Slov. Primorju in Trstu) v kateri piše naša šolska mladina o svojih vtisih in doživetjih v narodnoosvobodilni borbi.

Knjige Gregorčičeve založbe so umetnostno na dostojni višini, za kar nam jamčijo njih avtorji, med katerimi prednjači France Bevk in obenem so tudi najcenejše na današnjem slovenskem knjižnem trgu.

Dobijo se pri: Upravi založbe - Trst - Ul. Carducci 6-II. - Slovenskih knjigarnah na Primorskem. - Ljudski založbi (vse okrajne podružnice). - Širite lepo slovensko knjigo!

Peuskim zborom

V zalogi imamo tele pesmi: za mešani zbor: K. Pahor: »11 partizanskih pesmi«, Komandant Stane; F. Venturini: Pohojena travca, Mi smo ubežniki, Zrtvam, Zdravica, Zapuščena, Pod oknom; E. Adamič: Jezdec, Kaj pa delajo ptički, Ne maram za te, Jutranja, Da sem jaz ptičica; Gobec: Pesem o svobodi; Mokranjac: »8 šopek nar. pesmi s Kosova«; A. Schwab: Vasovalec; U. Vrabec: Rasti rožmarin, Ne tožim, Njega ni; P. Jereb: Kam si šla?; A. Lajović: Bolest kovač; M. Hubad: Škrjanček poje; S. Premrl: Slovanska pesem; Koroška narodna: Tam, kjer teče bistra Zila.

Za moški zbor: Z. Prelovce: Zadnje slovo; F. Juvanc: Šopek D. Jenko: Napreji!; D. Beranič: Domu; J. Aljaž: Na dan!; Fr. Marolt: Ohetni zbori, Moja kosa; Iv. pl. Zajc: Slava delu; P. Kernjak: Pojdamo v škofčce, venček nar. pesmi; P. Jereb: O kresu, Pelin roža; V. Vodopivec: Teče reka Soča; O. Dev: Gor čez izaro, Čej so tiste stezice; A. Ajdrih: Pod oknom; S. Premrl: Zdravica; Schen: Delavski pozdrav; Pesmarica Gl. Matice (137 pesmi).

Za mladino: Mlada pesem (zbirka pesmi za enoglasno, dvoglasno, triglasno in četverglasno petje).

Dobite pri glasb. referentu v Gorici, Ljudski dom I.

Izšla je pesmarica »33 moških in mešanih zborov«. Pesmarica vsebuje pesmi poznanih skladateljev Ipavcev, Slomška, Nedveda, Jenka, Foersterja, Hajdriha, Aljaža, Sattnerja, Volariča, Vogriča, Vodopivca, Flajšmana, Oevirka in Premrla. Moški zbori so razdeljeni v umetne pesmi in narodne v priredbah Ferjančiča, Schwaba, Pavčiča, Švikoršiča, Preka in Kernjaka. V tej zbirki sta objavljeni tudi himni Hej Slovani! in Napreji! za mešani zbor; od sedaj naprej se bosta namreč obe himni peli v obliki, kakršna je objavljena v tej pesmarici; vse druge priredbe odpadejo. V zbirki je nadalje 6 mešanih zborov. Pesmarico toplo priporočamo; vsi zbori naj si jo naročijo v več izvodih, saj stane samo 25 lir. Naročila sprejema SPZ v Trstu, ul. Carducci 6 in sicer samo do 30. t. m. Pohitite!

PLANINCI!

V nedeljo, dne 19. t. m., vsi na KUCELJ (m. 1239), na prvi večji, skupni izlet, katerega priredi Slov. planinsko društvo v Gorici.

Mlatev žita 1946

Tudi v prihodnji mlatilni dobi se bo vršila mlatev žita na motor na enak način kakor v preteklih letih.

Vsi tisti, ki nameravajo mlatiti žito na lasten in na račun tretjih oseb v okrožju A te dežele, si morajo preskrbeti predpisano dovoljenje za mlatev, ki ga izda Kmetijsko nadzorništvo.

Lastniki mlatilnice morajo vložiti na osmimi liri kolekovanem papirju spisano prošnjo do 31. maja t. l. naslovljeno na Kmetijsko nadzorništvo za goriško področje.

Prošnji bo treba priložiti pobotnico pristojnega registrskega urada (Ufficio del Registro) o plačilu koncesijske pristojbine in znesek 14 lir za kolekovanje dovoljenja.

Za pridelovalce semenske pšenice

Kmetovalci, ki nameravajo za-prositi pregled lastne zelene pšenice namenjene za seme se opozarjajo, da je treba predložiti prošnjo na nekolekovanem papirju Kmetijskemu nadzorništvu (ulica Duca d'Aosta 55) najkasneje do 31. maja 1946.

Kmetijsko nadzorništvo bo preskrbelo za pregled pšenice za katero je bila vložena prošnja in bo odločila, katera izmed njih bo sposobna za seme.

V prošnji se bo moralo navesti površina za vsako vrsto ki jo je pregledati in navesti kraj, kjer se nahaja.

OBVESTILO

Mestno županstvo v Gorici sporoča, da je ZVU z odredbo št. 37 podeseterila globe za kršilce pravil o kroženju.

Opozarjajo se kolesarji, da je prepovedana vožnja s kolesi po pločnikih in poteh, ki so določene samo za pešce, kakor tudi po mestnih vrtovih in parkih. Po cestah se morajo držati desne strani, voziti drug za drugim in ne drug poleg drugega. Kolo mora biti opremljeno z zvoncec in dobro zavoro; ponoči tudi luč.

Mestno županstvo v Gorici ponovno naznanja, da je še vedno v veljavi odredba ki so jo pred časom izdale pristojne oblasti in na podlagi katere je prepovedana prodaja kruha in sandvichev brez odrezkov krušne nakaznice.

PASJA STEKLINA

Ker se je pojavil v tej mestni občini kak primer pasje stekline, je občinski predsednik odredil sledeče:

1) Psi, ki se gibajo na prostem morajo nositi trden nagobčnik, tako da ne morejo grizti.

2) Psi, ki jih bodo našli brez predpisanega nagobčnika bodo ulovili in pobili.

3) Prepovedano je voditi pse v javne prostore (kavarne, gostilne, korjere, itd.).

Določila te odredbe bodo preklicana po 12. juniju t. l., če se med tem ne bo pojavil noben drug primer pasje stekline.

Zahvala „Dijaške matice“

Okrožni odbor »Dijaške matice« v Gorici izreka tem potom tov. Štekar Antonu iz Števerjana najtoplejšo zahvalo za obilen dar, ki ga je poslal siromašnim in potrebnim dijakom v »Dijaškem domu« v Gorici. Tov. Štekar je daroval: 107 kg krompirja, 42 kg fižola in 8 kg črešenj. Naj bi plemeniti tovariš iz Števerjana našel mnogo posnemovalcev v našem ljudstvu.

DAROVI

* Tovariš Jožef Bandelj, cvetličar na Travniku v Gorici je daroval za vojne sirote padlih partizanov L. 1000, za »Vojkov dom« 1000 lir.

* Družini Brešan - Smrkolj iz Podgore sta darovali L. 1000 za naše sirote mesto poročnega darila tov. V. Lebanu.

* Tov. Miklavč Marija iz Breginja je darovala L. 500 za naše sirote, mesto cvetja na grob brata in svakinje.

Vsem darovalcem najlepša hvala. Posnemajte jih!

JOŽE SREBRNIČ

Kjer stikajo se gora, dol in grič
in obličem kraljujejo mizarji,
se je rodil, se je boril z viharji
idejnimi naš Jože Srebrnič.

Do konca reševal je naš čolnič,
prečesto med jetniki in ječarji, —
in ga je rešil. S smrtjo v novi zarji
preraja zdaj se Jože Srebrnič.

Dokaj srebrnih je imen v Solkanu,
a to postaja zlato sredi priči
o delu, nauku njegovem in stanu.

Poslej zob časa ne opravi nič,
ne zgloje slave delavcu Slovanu —
ime je geslo: Jože Srebrnič.

ANDREJ BUDAL

DROBNE NOVICE

* V Zagrebški delavnici »Elektrodin« je uspelo izdelati delavcem s pomočjo državnega filmskega podjetja Hrvatske prvo filmsko aparaturo v naši deželi.

* Delavci ladjedelnice na Sušaku so obnovili ladjo »Plav«. Za popravilo ladje je bilo predvideno 2.024 delovnih dni za izdelavo lesenih konstrukcij ter 3483 delovnih dni za izdelavo železnih delov. Sedaj je ladja »Plav« zopet ena od najlepših ladij naše mlade mornarice in se nahaja v ladjedelnici v Kraljevcu.

* 28. aprila se je vršila na stadionu »20. oktobra« nogometna tekma med reprezentancama Zagreba in Beograda. Tekma, kateri je prisostvovalo 18.000 gledalcev se je zaključila neodločno z rezultatom 2:2.

* V Spodnji Idriji so dogradili opekarno, katero so te dni prvič zakurili. Zaenkrat so pripravili 70.000 kosov surove zidne opeke. Z izgradnjo opekarne v Sp. Idriji bo okoliško prizadeto prebivalstvo prišlo do cenenege nakupa opeke, kar bo omogočilo in pospešilo obnovo njihovih gospodarskih poslopj.

V »Muzeju revolucije« v Moskvi je bila odprta nova dvorana, v kateri se nahajajo darovi generalisima Stalina. Ti predmeti so dar narodov Sovjetske zveze, Češkoslovaške in Jugoslavije, kakor tudi Špancev, Kitajcev, Angležev, Francozov, Irancev in drugih.

* Založba »Mladinska knjiga« je ponatisnila te dni roman N. Ostrovskega »Kako se je kalilo jeklo«, ki je šele pred nekaj meseci prvič izšel v slovenskem prevodu. Od leta 1932. do 1936., torej od nastanka do avtorjeve smrti, je doživel v Sovjetski zvezi 60 izdaj. Vsega skup je izšlo 1.280.000 izvodov.

* Grški monarhisti zahtevajo smrt 30 prvakov EAM-a in komunistične partije.

* Na razpravi proti bivšemu maršalu Antonescu se je zvedelo, da je 1941. leta italijanski veleposlanik pozval rumunskega maršala, naj Rumunija napade Jugoslavijo, ker je bila Italija v težkem položaju v Grčiji.

* Zunanji ministri v Parizu so odločili, da se sporno ozemlje Transilvanije prizna Rumuniji.

V ogrskem glavnem mestu Budimpešti vlada vsled tega hudo nezadovoljstvo.

* Bolgarska vlada je poslala Svetu zunanjih ministrov v Parizu spomenico, v kateri zavrača grško zahtevo po popravu grško-bolgarske meje in zahteva vrnitev zahodne Trakije Bolgariji.

* Predsednik Islandske vlade izjavlja, da Island ne bo odstopil baz niti eni sami tuji deželi.

* Glavni poveljnik ameriškega zasedbenega področja je potrdil smrtno obsodbo, katere so bile

izrečene proti dvajsetim krvnikom koncentracijskega taborišča Dachau.

* V Ukrajinski SSR je bilo postavljenih ali obnovljenih 155.000 kolhozovnih hiš, okrog 5.500 kulturnih in javnih poslopj ter preko 4000 pomožnih zgradb. Po gradbenem načrtu za prihodnjih pet let je v Ukrajinski SSR predvideno, da se postavi 225.000 podeželskih stavb, 32.000 kulturnih in javnih zgradb in 30.000 tovarn za izdelovanje gradbenega materiala.

* Sovjetski inženirji so konstruirali več novih vrst tovornih in potniških vagonov, ki so mnogo trpežnejši, kot so bili današnji. Do leta 1950 bo letna proizvodnja znašala okrog 150.000 vagonov letno.

* V teku petletke bo sodelovalo 10.000 geologov pri delih, ki bodo imela namen, da se preskrbi sirovine in minerale za vedno večje potrebe industrije.

* Ruski generalni polkovnik Birjusov je v imenu sovjetske vlade odlikoval 35 bolgarskih partizanov s sovjetsko kolajno.

* Med tem, ko policija severne Italije išče Mussolinijevo truplo, so neofašisti izobesili danes v Firencah fašistične zastave na zvoniku znamenite cerkve Santa Marija del fiore.

* Laburistični poslanec John Mack je izjavil predstavnikom tiska: »Mnenja sem, da je zahteva Jugoslavije po Trstu zelo upravičena in to zahtevo bom podpisal, ker čutim, da bom, če bom postopal tako, ravnal demokratsko.«

* Naš dobri znanec, laburistični poslanec Ziliacus je imel v Londonu diskusijo o vprašanju: »Kaj ovira anglo-sovjetsko prijateljstvo?« Kritiziral je delovanje konservativne stranke ter tudi laburistične stranke, ki igra dvojno politiko. Po eni strani se podaljša pogodba za 50 let, po drugi strani se pa podpira idejo zapadnega bloka ter fašistične struje v Španiji, Grčiji in Argentiniji. Zaključil je: »Brez Sovjetske zveze ni mogoče obnoviti Evrope. Sodelovanje s Sovjetsko zvezo pa ni mogoče, če ne bomo opustili konservativne zunanje politike in uvedli novo socialistično politiko.«

* Iz Leningrada poročajo, da je tovarna »OGPU« izdelala univerzalni mikroskop, ki predstavlja pravo vedaletlo optične mehanične tehnike.

* Na ozemlju Jalte na Krimu se predvideva popolna rekonstrukcija letovišč. V okolici mesta bodo zasajeni parki in gozdiči. Nekaj kilometrov izven mesta bodo postavljeni sanatoriji za jetične. Znatno se bo povečalo število restavracij, domov in letovišč.